

Najtrdnejše jamstvo

Medtem ko pišemo, se odposlanstvo slovenske narodne manjšine v Italiji odpravlja v Rim, kjer ga bo v četrtek sprejel v palači Chigi ministrski predsednik Andreotti. Isto odposlanstvo je predsednik vlade že bil sprejel v lanskem avgustu in mu tedaj napovedal ustanovitev posebne komisije pri predsedstvu vlade z nalogo, da pripravi osnutek zakonskih norm za globalno zaščito narodne manjšine.

Kot se še spominjamo, so člani slovenskega odposlanstva pred poldrugim letom zapuščali vladno palačo z znatno mero optimizma, češ da so od predsednika vlade prejeli zagotoviila, da se bodo naša specifična vprašanja uredila, celo v roku 18 mesecev, ki je predviden za izvedbo določil osimske pogodbe. Na pripombo tajnika in deželnega svetovalca Slovenske skupnosti dr. Štoka, da so za letos v Trstu predvidene občinske volitve, ki utegnejo vplivati na delo komisije, je predsednik vlade smelo poudaril, da ga občinske volitve v Trstu ne brigajo in da ima vlada bogata izkustva z manjšinskimi problemi, ki si jih je nabrala zlasti na Južnem Tirolskem.

Danes vsi vemo, kako je z delom omenjene vladne komisije, saj se ta sploh še ni lotila bistvenih vprašanj. Vsem je tudi znano, da je rok 18 mesecev že potekel, a da o globalni zaščiti še ni ne duha ne sluha. V tem času pa se je poživilo prizadevanje manjšine same, da bi se njena problematika premaknila z mrtve točke. Tako je bilo enotno slovensko odposlanstvo v zadnjem času sprejeto pri predsedniku republike Pertiniju in pri predsedniku senata Fanfaniju ter imelo daljši razgovor s tajnikom liberalne stranke Zanonejem. Predvideni so dalje razgovori s tajniki vseh strank ustavnega loka in s predsednikom poslanske zbornice Ingraom.

S srečanj z že omenjenimi državnimi predstavniki so oz. bodo naši zastopniki prišli obogateni z novim optimizmom, vendar nas dosedanja dolga izkušnja uči, da bo pot do globalne zaščite še dolga in tudi težavna. Obstajajo namreč ovire, ki jih postavlja najprej birokracija — kot jasno kaže primer z vladnim zakonskim odlokom glede izvajanja osimske pogodbe le za Slovence na Tržaškem — in nato določene politične sile (zlasti KD) v videmski pokrajini. Zadnji dokaz slabe vere je prav okrožnica videmskega vodstva Krščanske demokracije, ki je vsebovala navodila njenim županom v Benečiji, kako naj odgovorijo (bolje: ne odgovorijo!) na anketo posebne vladne komisije za globalno zaščito slovenske manjšine.

V tem trenutku sicer še ne vemo, kako bo oziroma je potekel sprejem slovenske de-

dalje na 2 strani ■

ITALIJA S 1. JANUARJEM V EDS!

Negotovosti je konec: Italija bo s 1. januarjem 1979 pristopila k Evropskemu denarnemu sistemu, t.j. k skupnemu denarnemu sistemu Evropske skupnosti. (Slovenščina, ki je natančen jezik, ne ljubi neprestane zamenjave besed »Evropa« in »Evropska gospodarska skupnost«, kar ima tako rada časnikarska italijanščina in tudi nekateri drugi jeziki; gre namreč za dva močno različna pojma).

Ministrski predsednik Andreotti je v torek to naznanil v poslanski zbornici. Italija bo pristopila k EDS brez pridržkov in brez pogojev, je rekel Andreotti. To naznanilo so sprejeli z živim zadovoljstvom krščanski demokrati, socialni demokrati in republikanci, ki so se že ves čas vneto zavzemali za pristop, medtem ko je vzbudilo hudo nevoljo pri komunistih, pa tudi pri socialistih. Najbolj zadovoljen je bil stari voditelj republikancev La Malfa, češ: »Zdaj lahko tudi končam svojo politično kariero!«, hoteč reči, da je doseženo tisto, kar si je zadnji čas najbolj srčno želel. Grozil je celo z izstopom republikancev iz vladne večine, če bi vlada odložila ali sploh odklonila pristop. Presenetilo pa je opazovavce tako negativno reagiranje komunistov in socialistov, kajti prej so oboji izjavljali, da so sicer načelno za pristop, le da naj bi se to zgodilo postopno, ker da italijansko gospodarstvo ne bi preneslo takojšnjega pristopa. Bali so se, da bi takojšnje zavrtje inflacije, kot jo zahteva EDS, zahtevalo prevelike žrtve, kar zaževa plače oziroma delavske zahteve po povišanju plač in mezd. Zdaj pa so komunisti izjavili, da sploh ne obstajajo pogoji za pristop, medtem ko so socialisti takoj zahtevali, preko vodstva svoje stranke, sestanek med vlado in tajniki strank vladne večine. Ni izključeno, da bodo komunisti izstopili iz vladne večine, vsaj kot se da sklepati iz njihovih sedanjih groženj, toda verjetno si bodo premislili, kajti s tem bi spravili v nevarnost celotni rezultat svoje dosedanje politike »zgodovinskega kompromisa« oziroma prizadevanja, da bi prišli na oblast. Socialisti se bodo najbrž zadovoljili z verbalnimi protesti.

Vendar pa politični komentatorji ne izključujejo zdaj možnosti vladne krize. Komunisti celo trdijo, da jo nekateri partnerji v vladni večini želijo, da bi končno spremenili politično ravnovesje in odrinili komuniste od oblasti. Gotovo pa je, da si je Andreotti s tem sklepom pri drugih strankah vladnega tabora zelo utrdil položaj in ugled. Če bi prišlo do vladne krize, bi bil skoro gotovo spet on kan-

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo, da sta se uredništvo in uprava **Novega lista** preselila v ulico Valdirivo 36, prvo nadstropje.

didat Krščanske demokracije za sestavo nove vlade. V obrazložitvi svojega sklepa je dejal, da bo pristop Italije k EDS »dejanje zaupanja v same sebe«; bilo bi hudo, je pristavil, če bi ravno Italija, ki je ena od držav ustanoviteljic Evropske skupnosti, dajala vtis, da hoče ošibiti svojo povezanost z njo, čeprav le za kratek čas. Naglasil je tudi vzajemnost drugih članic skupnosti z Italijo v njenih težavah.

Andreottijeva odločitev je tudi močno izboljšala položaj v krščanskodemokratski stranki, kjer so zdaj spet vsi edini v podpiranju Andreottija in njegove politike, ki je dozdej pri mnogih vzbujala dvom in negotovost zaradi suma, da se da pogojevati od KPI.

Del komentatorjev je tudi mnenja, da je KPI doživela s tem hud neuspeh v svoji strategiji. Toda verjetno je, da zadeve vendarle ne bo dramtizirala in da bo rajši pogoltnila neprijetni grižljaj, kakor da bi tvegala prelom in se dala spet poriniti v »večno« opozicijo. Mnogi poudarjajo sloviti Andreottijev rek: »Oblast izčrpava tistega, ki je nima.« O tem pa se je v preteklih tridesetih letih prepričala tudi KPI, zato ji nova opozicija nič preveč ne diši.

Slovenska skupnost in mladi

Prav gotovo nimajo prav tisti, ki trdijo ali mislijo, da se Slovenska skupnost, oziroma njeni vodilni deželni in pokrajinski organi ne zanimajo za mladino in njene probleme. Čeprav nekoliko pozno, vendar drži, da je mladinska problematika v zadnjih letih predmet pozornosti vodilnih organov Slovenske skupnosti, kar med drugim dokazuje dejstvo, da je na Tržaškem prišlo do ustanovitve mladinske komisije, na Goriškem do ustanovitve mladinske sekcije in da je mladina že imela svoj deželni kongres.

Pred kratkim je mladinska komisija v Trstu priredila študijski seminar, mladinska sekcija v Gorici pa je imela občni zbor. Že iz tega izhaja, da obstaja pri mladini, ki se zbira okrog Slovenske skupnosti, volja za politično delo in da obstajajo tudi vsaj minimalne strukture za dejansko opravljanje političnega dela.

Kdor je imel priložnost spremljati potek študijskega seminarja v Trstu in je zlasti poslušal vprašanja, ki so jih mladi postavljali (nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 17. decembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Nediški zvon; 10.30 Danes obišče mo Skrljevo; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Pika Nogavička«; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Poročila; 15.00 Nedeljsko popoldne: Napotki za filateliste ter šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 18. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Lahka glasba; 9.30 Prisohologija predšolskega otroka (Alenka Rebuta); 9.45 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Odlomki iz Svevove proze (Josip Tavčar); 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Kdo je na vrsti? (Atilij Kralj); 12.20 Vesele glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Zbor Glasbene Matice iz Clevelanda; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin); 15.30 Poročila; 16.30 Glasbena panorama; 17.00 Poročila; 17.05 Anton Lajovic ob stoletnici rojstva (Aleksander Rojc); 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 19. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Popevkarji; 9.30 Poznate Evrope? (Ivana Suhadolc); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Stara navada - železna srajca (Rosana Purger); 15.00 Mladi izvajalci; 15.30 Poročila; 15.35 Poglejmo v izložbo plošč (Ingrid Kalan); 16.30 Čudoviti otroški svet; 17.00 Poročila; 17.05 Anton Lajovic; 18.00 Poročila; 18.05 Slovenska književnost; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 20. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Včeraj in danes; 9.30 Kaj nam pomenijo danes? (Boris Pahor); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Odlomki iz operet; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Kličite Trst 31065; 15.30 Poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Poročila; 17.05 Anton Lajovic; 18.00 Poročila; 18.05 »Mesečnik«; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 21. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Južnoameriška folklor; 9.30 Družina (Ljilja Zupančič); 9.45 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov; 14.00 Novice; 14.10 Danes bomo govorili o...; 14.30 Glasbene oblike in izrazi (Tomaž Simič); 15.30 Poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe (Aleš Valič); 16.30 Kje je napaka? (Vera Poljšak); 17.00 Poročila; 17.05 Klavirske skladbe v dobi čitalnic; 18.00 Poročila; 18.05 Gospodarska društva; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 22. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Vam ugaja jazz?; 9.30 Iz beležnice Zore Tavčar; 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; Nenavadne življenjske zgodbe; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 V starih časih (Lelja Rehar); 12.30 Glasba narodov; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovsko tekmovanje Seghizzi; 14.00 Novice; 14.10 Mladi raziskovalci; 14.20 Pesmi iz polpretekle dobe; 15.00 Popularni pevci; 15.30 Poročila; 15.35 Zgodovina rock in pop glasbe (Mara Žerjal); 16.30 Otroški vrtljak (Lučka Susič); 17.00 Poročila; 17.05 Vivaldijeve skladbe; 18.00 Poročila; 18.05 Kulturni dogodki; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 23. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Motivi na temo; 9.30 Življenje besed (Pavle Merku); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.30 Kulturno pismo; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Ljudske pesmi; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske povojne revije v Italiji; 14.30 Končno sobota!; 15.30 Poročila; 15.30 Iz filmskega sveta; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 »Lesena peč«, napisal Janez Ječmen, priredil Mirko Mahnič; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Resen opomin iz baskovskih pokrajin

Na ljudskem glasovanju ali referendumu, ki je bil v sredo, 6. t.m., so volivci in volivke v Španiji potrdili novo ustavo. Za ustavo je glasovalo 88 odstotkov volivcev, proti pa niti 8 odstotkov. Kar meče nekaj sence na te volilne izide, je dejstvo, da se kar 33 odstotkov volilnih upravičencev ni udeležilo referendumu. To je predvsem posledica posebnega položaja v vseh treh baskovskih pokrajinah, kjer je polovica volivcev in volivk v sredo kratkomalo ostala doma.

Ne glede na stanje v baskovskih pokrajinah je treba priznati, da nudi sedanja Španija naravnost edinstven dokaz politične in demokratične zrelosti, saj si je bilo težko predstavljati, da bo po smrti diktatorja Franca v tako kratkem času znala in mogla stopiti na pot demokracije. Kar v tem razvoju najbolj preseneča, je prav gotovo pomanjkanje tako ali drugače pobarvanih ekscesov, ki so značilni za prehod iz diktature v demokracijo in obratno.

Poznavalci razmer menijo, da predstavlja po izidih referendumu ljudje, ki se jim toži po nekdanjem diktatorskem režimu, kakih pet odstotkov volivcev in da bi na morebitnih novih političnih volitvah izvolili v parlament kakih 10 poslancev. To je vsekakor prepričilo število, da bi mogel »frankizem« še ogroziti mlade demokratične institucije v državi.

Vlada ministrskega predsednika Suareza in Zveza centra, to je vladna stranka, bosta v prihodnjih dneh sklenili, ali naj Suarez zahteva zaupnico v parlamentu ali pa naj razpiše nove politične volitve. Socialisti in desničarska »Ljudska zveza« zahtevajo razpis novih volitev, ker očitno računajo na osip glasov stranke relativne večine. Komunisti menijo, da so nove volitve nepotrebne, a predlagajo, naj se sestavi vlada vsedrjavne vzajemnosti.

Kot smo že omenili, se ljudskega glasovanja ni udeležilo 33 odstotkov volilnih upravičencev. Gre vsekakor za precejšen odstotek in v tej zvezi zlasti socialisti in zmerni desničarji menijo, da so nastale določene težave v vladni stranki, ki jih kaže čimprej politično izkoristiti. Zato tudi zahtevajo razpis novih volitev.

Toda izidi referendumu v Španiji so zelo zgovorno pokazali, da še največja nevarnost za demokracijo prihaja iz baskovskih pokrajin. Baskovska narodna stranka upravičeno poudarja, da se je 61 odstotkov prebivalcev te dežele v sredo odločno izreklo proti madridskemu centralizmu. Omenjena stranka se je bila odločila za bojkot referendumu in je v tem pogledu tudi dosegla uspeh. Vedeti je

namreč treba, da se mora to gibanje boriti na dveh frontah: proti osrednji vladi v Madridu in, kar je naravnost tragično, tudi proti lastnim bratom, združenim v organizaciji ETA, ki se za doseg svojih političnih ciljev poslužuje terorizma. Samo v tem letu je pod njihovimi strelji padlo 80 ljudi, povečini policijskih agentov. ETA je od Baskov zahtevala, naj se udeležijo referendumu, a naj glasujejo proti ustavi. Volilni izid je pokazal, da je kakih 20 odstotkov udeležencev glasovalo »ne«.

Iz vsega tega izhaja, da je položaj v baskovskih pokrajinah naravnost eksploziven in da bo morala mlada demokracija v Španiji položiti svoj najtežji izpit prav v zvezi z Baski in Katalonci. Prej ali slej bo morala obema narodoma, ki ju je bil Franco zapisal narodni smrti, priznati in zagotoviti svobodo in nadaljnji razvoj. Stvar same demokracije zahteva, da se ta koščljivi problem čimprej pravično uredi, saj bo Španija samo s tem dokazala, da je njena demokracija dejansko in zares življenjska.

—o—

Novice

Življenjski stroški (izdatki) za delavske in namošćenske družine so se dvignili novembra v primerjavi z oktobrom povprečno za 0,9 odstotka. Od lanskega novembra, t.j. v enem letu, pa so se povečali zaradi porasta cen za 11,6 odstotka. Kako je z življenjskimi stroški bogatih? O tem statistika molči.

Ugrabitve so v sramoto omikani družbi in civilizirani državi — je izjavil papež pri splošni avdijenci v sredo. Pravzaprav smo to že vedeli.

Razdaljo od Rige na Letonskem do Vladivostoka (10.000 km) je prehodil peš v 7 mesecih in 25 dneh neki upokojenec, ki je nedavno prebolel srčni napad. Ob koncu poti so ga našli zdravniki kot preropenega. Baje.

—o—

POZOR PRED »BOŽIČNIM« KIČEM!

V Trst je prispela 11.-12. številka revije »Cerkve v sedanjem svetu«. Posvečena je temi »Poslanstvo laikov v Cerkvi«, ki je danes posebno aktualna. O tem se oglašajo v reviji k besedi tudi laiki. Revija prinaša med drugim članke »Jezusa ni mogoče organizirati« Toneta Smerkolja, »Žena v Cerkvi na Slovenskem« Julke Nežič, članek Rafka Lešnika o župnijskih svetih in članek Rafka Valenčiča o božičnem kiču, t.j. o kičastih »božičnih« voščilnih razglednicah, ki naj bi jih nihče več ne kupoval, kdor kaj da na okus in krščanski Božič.

Najtrdnejše jamstvo

■ nadaljevanje s 1. strani

legacije pri predsedniku vlade v Rimu, vendar menimo, da se ne motimo, če napišemo, da tudi Andreotti nima čudežne palice, ki bi lahko odločilno vplivala na ureditev problemov slovenske narodne manjšine. To tem manj, ker so se tudi v Trstu začele oglašati nacionalistične sile, kot je na primer Lega nazionale, ki zdaj ponovno brenkajo na stare in razglašene strune — slišale so namreč, da senatne komisije razpravljajo o zakonskem predlo-

gu KPI za zaščito slovenske manjšine in bi rade za vsako ceno preprečile pravično ureditev naših problemov.

Kljub vsekakor važnim, koristnim in celonujnim »romanjem« v Rim pa so po našem prepričanju najtrdnejše jamstvo, da se bodo manjšinska vprašanja uredila, še vedno zlasti naša volja, naš čut za organizacijo in naša organizacijska in politična spretnost, skratka naša sposobnost, da tudi na zunaj pokažemo, koliko nas je in kaj v resnici hočemo.

V zraku je vladna kriza

Zavezništvo med strankami ustavnega loka se je začelo rahljati. Razprava o državnem proračunu za leto 1978 in o finančnem zakonu v poslanski zbornici je dala povod predstavnikom komunistične in socialistične stranke, da so začeli ostro kritizirati vlado. Nezadovoljstvo kažejo tudi najvidnejši predstavniki komunistične in socialistične stranke, zaradi česar bi lahko upravičeno sklepali, da so Andreottijevi vladi pravzaprav šteti dnevi.

Zaradi božičnih in novoletnih praznikov ni seveda pričakovati kakih korenitih sprememb na ravni vlade, vendar kaže, da z novim letom ne bo vse ostalo pri starem v tem pogledu. Kaj se iz sedanje in prihodnje polemike lahko izcimi? Danes na to vprašanje ni lahko odgovoriti, ker je politični položaj zelo zapleten. Bližata se namreč vsedržavna kongresa obeh največjih italijanskih strank, Krščanske demokracije in komunistične partije, med komunisti in socialisti pa se zastruje polemika, katere predmet so tako ideološka vprašanja kot konkretni politični problemi. Tajnik socialistične stranke Craxi je v zadnjem času prav gotovo eden najbolj agilnih italijanskih politikov, saj je tako rekoč vsak dan prisoten v tisku. Očitno je, da hoče predvsem okrepiti socialistične vrste v okviru leve, čeprav so predmet njegove pozornosti tudi srednji, meščanski sloji. Ta njegova politika gre hudo na živce predvsem komunistom, ki se sprašujejo, ali ne misli morda Craxi na vrnitev v levo sredino, oziroma na tes-

nejše zavezništvo s Krščansko demokracijo, kar bi prej ali slej imelo za posledico, da bi partija bila potisnjena v opozicijo.

O tem vprašanju je te dni gotovo poglobljeno razpravljala centralni komite komunistične partije ter začrtal smernice nadaljnega političnega dela, kar naj v notranje-političnem življenju države prepreči vrnitev na stara stališča. V ostalem obstajajo znaki, da se partija pripravlja na nekakšno revizijo tako imenovanega zgodovinskega kompromisa. Tajnik Berlinguer je namreč na zborovanju, ki so ga

pred kratkim priredili v Rimu kmetovalci, ki so včlanjeni v sindikalni organizaciji «Alleanza contadina» (Kmečka zveza), govoril o zavezništvu med partijo, socialistično stranko in naprednim delom Krščanske demokracije. To predstavlja precejšnjo novost, kajti do zdaj je Berlinguer govoril o Krščanski demokraciji kot takšni in ni delal, kar zadeva zgodovinski kompromis, razlik med njenim »naprednim« in »reakcionarnim« delom.

Ne glede na polemike med glavnimi strankami je treba ugotoviti, kako se vsi bojijo preveč napeti lok, saj je jasno, da bi utegnili imeti vladna kriza za posledico, da bo moral predsednik republike predčasno razpustiti parlament in razpisati politične volitve.

Slovenska skupnost in mladi

■ nadaljevanje s 1. strani

predavateljem, je lahko ugotovil, da mlade udeležence zanimajo najrazličnejša vprašanja, od političnih v širšem in ožjem pomenu besede, do socialnih, gospodarskih in ideoloških. To živo zanimanje je vsekakor zelo razveseljivo, saj med drugim kaže, kako si vsak mladinec in mladinka prizadeva in se trudi, da bi se povsem svobodno dokopal do lastnega prepričanja, do svojega pogleda na svet. V tem pogledu današnja mladina ni v ničemer drugačna od nekdanjih mladih generacij, le da ima današnja lažje na razpolago več informacij in da je najbrž tudi bolj kritična.

Kar pa se pri mladih (vsaj na Tržaškem) takoj pozna, je pomanjkanje ustreznih forumov (društev, krožkov, klubov), v okviru

katerih bi se mladi vsestransko politično izobraževali, si izmenjali mnenja, se medsebojno informirali in zlasti veliko razpravljali ter preverjali različna stališča. Pri tem bi bilo seveda nujno sodelovanje starejših, kar seveda nikakor ne gre jemati kot željo ali voljo po vsiljevanju in še manj po nadzorstvu, temveč je treba razumeti kot pomoč, saj so med drugim starejši dolžni posredovati mlajšim svoja izkustva.

Druga ugotovitev, do katere se dokoplješ ob opazovanju mladih pri nas, je, da se učeča se mladina najraje zapira v svoj krog, kar vzbuja vtis, kot da se ne rada družijo z ostalo mladino (delavsko, kmečko — kolikor je na Tržaškem — in v drugih poklicih). Gre za pojav, ki nikakor ni zdrav in ki je naravnost nerazumljiv, če drži — kot prav gotovo drži — da teži sedanja družba k vse večji socializaciji in integraciji.

Kot smo že omenili, razpolaga sedanja mladina z razmeroma mnogo večjim številom informacij kot nekdanje slovenske mlade generacije. To pa ima med drugim za posledico, da je sinteza težja in da je težje razlikovati bistveno od nebistvenega, resnico od neresnice, dejanskost od utvare in mita. Od tod po našem tudi tisti občutek nemoči ali nebogljenosti — da ne rečemo manjvrednosti — ki ga je opaziti pri slovenski mladini pri nas na splošno in pri določenem delu še posebej. Gre za občutek nemoči ali nebogljenosti, ki je predvsem posledica sedanjega italijanskega frazerskega, v bistvu puhlega in kulturno vsekakor revnega okolja, ki mu pa marsikdo — pa naj bo mlad ali star — podleže. Gre vsekakor za zelo prefinjeno obliko asimilacije, ki se v začetku morda niti ne tiče jezika, temveč zlasti miselnosti, kar je na daljši rok še nevarnejše za našo slovensko skupnost v Italiji.

Mladi okrog Slovenske skupnosti tako na Tržaškem kot na Goriškem so s svojim dosedanjim delovanjem že dokazali, da se zavedajo dolžnosti, ki jih imajo do sebe, do slovenske mladine na splošno in do slovenske narodne manjšine. S svojimi predlogi in programi pa hkrati dokazujejo, da hočejo prispevati svoj delež pri splošnih prizadevanjih za naš obstanek in za naš vsestranski razvoj. Dolžnost starejših je, da jim stojijo ob strani, da jim s svojim ravnanjem zlasti ne bi jemali veselja do dela. Starejši jim morajo tudi in predvsem s svojim ravnanjem zlasti ne jemati veselja do dela. Starejši jim morajo tudi in predvsem omogočiti, da bodo še izpopolnili svoje organizacijske strukture, ki so nujne.

Petra še niso našli

Čeprav sta minila od nesrečne sobote, ko je izginil 20-letni študent medicine Peter Štoka s Kontovela v snežnem metežu na Mangartu, že dobra dva tedna in pol, ga še vedno niso našli. Upanja, da bi ga našli še živega, zdaj seveda ni več. Mangart je zaradi visokega snega in nevarnosti plazov za reševalce še vedno nedostopen, čeprav je bilo že prvi teden storjeno vse, kar je bilo mogoče, da bi odkrili sled za njim, zlasti iz helikopterja. D zdaj niso našli najmanjše sledi. Iz tega je možno sklepati, da je fant našel smrt v snegu že prvi večer ali morda že pred mrakom; lahko mu je spodrsnilo, ker zaradi snega ni več razločil in občutil terena pod nogami, in je zletel v kak prepad, ali pa je od utrujenosti obležal in zmrznil; lahko pa je postal tudi žrtev plazov, ko se sneg še ni prijel.

Kje bi se bila mogla pripetiti nesreča, je težko reči celo tistim, ki dobro poznajo Mangart in poti po njegovih pobočjih, kaj šele tistim, ki tamkajšnjih terenov ne poznajo iz lastne izkušnje. Predvsem nihče ne ve, kam je fant pravzaprav nameraval, ker se mu je očitno mudilo in se ni spustil z nikomer v pogovor o tem, niti doma. Tisti, ki so ga poznali in ga imeli radi, pa so se zanesli na njegovo izkušnost in treznost ter niso silili vanj. Veljal je za dobrega poznavavca Mangarta in se je počutil srečnega na tej čudoviti gori. Vsekakor je čudno, da niso našli v nobenem bivaku ali koči, kamor so se iz helikopterja spustili reševalci, sledu o njem, iz česar pa se da sklepati spet dvojce: ali da sploh ni prišel niti do najnižjega bivaka na italijanski strani, ali

pa da se mu je tako mudilo navzgor, da se sploh ni hotel ustaviti ali ga poiskati in je dospel že zelo visoko, ko je začelo snežiti. Od tam pa ni več mogel dospeti do kakega zavetja nižje ali višje. Vse to pa nekako ne gre v sklad z razumom treznega in inteligentnega fanta, ki gotovo ni trmasto rinil v lastno nesrečo in je moral že začeti premišljevat, kam se zateči, ko je opazil, da se vreme slabša in da grozi snežna nevihta.

Zadnje dni so se razširile govorice, da so neki nemški alpinisti videli osamljenega gornika že nekje pod vrhom Mangarta, da pa temu niso posvetili posebne pozornosti in zato stvari tudi niso takoj javili. Seveda pa so to lahko samo govorice ali pa je šlo za koga drugega.

Ena izmed možnosti je seveda tudi ta, da je fanta zajel snežni metež že zelo nizko, ko ni dospel še niti do prvega bivaka, in se je že tedaj ponesrečil, saj drugače bi bil najbrž ostal v bivaku. Toda kot rečeno: same domneve, a absolutno nič gotovega. Ena izmed domnev je končno lahko tudi ta, da Peter sploh ni šel na Mangart, ampak čisto nekam drugam in da zdaj kje potuje s svojim rdečim nahrbtnikom, eden izmed tolikih mladih, ki jih srečujemo tudi zdaj pozimi po mestih ali ob robu cest s palcem dvignjenim za avtostop. Le domači vedo, če je šel Peter od doma morda v razpoloženju za tak »pobeg«, ki pa ne bi bil glede na mentaliteto današnje mladine in na njen gon po neodvisnosti nič izjemnega. Preostane pač samo še to upanje, če ga lahko tako imenujemo.

Pred občnim zborom Slovenske skupnosti v Trstu

Slovenska skupnost na Tržaškem se pripravlja na občni zbor, ki bo 16. in 17. t.m. v strankinih prostorih v ulici Machiavelli 22. Kot vsak občni zbor bo tudi bližnji prav gotovo pomemben mejnik za to slovensko politično organizacijo, saj bodo na njem, kot napovedujejo, med drugim, znatno prenovili in pomladili strankino pokrajinsko vodstvo. Občni zbor pa bo zlasti nudil priložnost za temeljito analizo trenutnega političnega položaja na Tržaškem, kot se kaže po občinskih in deželnihih volitvah v letošnjem juniju, na katerih se je močno uveljavila Lista za Trst in so občutno nazadovale vse vsedrjavne italijanske stranke, s KD in KPI na čelu. Z afirmacijo Liste za Trst je nastal nov položaj ne samo v okviru tržaške občinske uprave, temveč tudi v drugih javnih ustanovah, da ne omenjamo dejstva, da sta bila po teh volitvah znatno redimenzionirana predstavništvo in sam vpliv vsedrjavnihi italijanskih strank.

Slovenska skupnost mora torej vse te spremembe vzeti na znanje in po njih začrtati in izoblikovati strategijo in taktiko svoje politične akcije. Mislimo, da nihče na Tržaškem danes ne more z gotovostjo reči, ali je Lista za Trst muha enodnevnica ali ne. Slovenska skupnost kot slovenska politična organizacija pa tudi v novih pogojih ne sme po našem niti za trenutek pozabiti na svoje glavne cilje in smotre, ki so in ostanejo priznanje narodnih, socialnih, kulturnih in gospodarskih pravic slovenskega prebivalstva. Ne bi namreč radi videli, da bi se Slovenska skupnost iz takšnih ali drugačnih razlogov zapletla v več ali manj odkrit, v več ali manj dosleden boj italijanskih vsedrjavnihi strank proti Listi za Trst, ker bi kaj takega gotovo šlo na račun njenega glavnega dela, njenih pglavitnih političnih prizadevanj. Slovenska skupnost in Slovenci na splošno smo že jasno povedali, kaj in kako mislimo o tej listi, tako da ta nima od nas kaj pričakovati. Naloga italijanskih strank je, da s to listo obračunajo, ugotovijo glavne vzroke njene afirmacije in prepričajo svoje nekdanje volivce, naj se vrnejo k svojim izvorom.

Slovenska skupnost bo na občnem zboru prav gotovo proučila tudi stanje v okoliških občinah na Tržaškem in v sami tržaški pokrajinski upravi. V slednji je njeno prisotnost

RAZSTAVA SPACALOVIH GRAFIK NA OPČINAH

V četrtek, 14. t.m. so odprli v Prosvetnem domu na Opčinah razstavo grafik Lojzeta Spacala. Pri odprtju razstave sta nastopila ženski in moški zbor društva »Tabor«, na sporedu pa je bil tudi recital na temo umetnikovih del. Uvodno besedo je spregovoril slikar Klavdij Palčič. Predvajali so tudi dokumentarni film »Spacal in Kras«.

—o—

PREDSTAVA V MARIJINEM DOMU

Prosvetno društvo Štandrež uprizori v nedeljo, 17. decembra 1978 ob 17. uri v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu veseloigro

»KOMEDIJA O KOMEDIJI«

v treh delih. Režija: Mira Štrukelj, napisal Marjan Marinc.

čutiti, odkar je postal odbornik mladi, agilni in upravno ter politično pripravljeni Bojan Brezigar. Nekoliko drugačno je stanje v okoliških občinah, kjer se zdi Slovenska skupnost preveč odsotna. Izjemo predstavlja le Nabrežina, kjer je glas Slovenske skupnosti po zaslugi svetovalcev Terčona in Breclja in zelo delavne strankine sekcije vedno odločilen.

Mislimo, da Slovenska skupnost niti na Tržaškem niti drugod ne more molče ali z omalovaževanjem mimo dejstva, da je že postal akuten problem odnosov s tistimi slovenskimi organizacijami in ustanovami, ki sicer niso politične v klasičnem smislu, a ki opravljajo izrazito narodnoobrambno in torej tudi politično delo. Gre za problem, ki je kot znano, v SSK za nekatere bolj, za nekatere manj kočljiv, a ki bi ga SSK morala ali naj bi ga vsaj skušala urediti. To je po našem tembolj potrebno glede na takorekoč že konstitucionalno nemoč tistih Slovencev, ki so na Tržaškem v KPI ali v PSI, v katerih tudi najspodobnejši Slovenci nimajo kdovekakšne besede in so dejansko pogojeni od svojih tovarišev italijanske narodnosti.

Veliko je torej snovi za razpravo in razmišljanje na občnem zboru SSK, kateremu želimo veliko uspeha.

Tržaške novice

V nedeljo 17. t. m. ob 11. uri dopoldne bo v Ricmanjih slovesno odprtje prenovljene občinske hiše. K slovesnemu odprtju vabi dolinski župan Edvin Švab.

—o—

Novembra je šlo čez italijansko-jugoslovansko mejo v tržaški pokrajini v obeh smereh nekaj manj kot 2.300.000 ljudi, 600.000 manj kot v istem mesecu lani. 1.300.000 jih je šlo čez s potnim listom, drugi s prepustnicami. Kaže, da popuščajo navdušenja za blue-jcane.

—o—

Izšla je prva letošnja številka »Literarnih vaj«. To je njih jubilejni letnik — dopolnile so trideset let. Prvo stran krasi linor. z Andreja Skrinjarja z znanstvenega liceja »Fr. Prešeren«. List pa je v krizi zaradi premajhnega števila naročnikov in previsokih tiskovnih stroškov. Grozi mu konec, če se ne bodo našli mecen.

—o—

V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV v Trstu

bo v ponedeljek, 18. decembra, podal BOŽIČNO MISEL, KOT JO POJMUJE BENEŠKI DUHOVNIK, prof. Marino Qualizza iz Vidma. Večer bo v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3. Začetek ob 20.15.

Obsodba incidenta na seji rajonskega sveta

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je odločno obsodil dogodek, do katerega je prišlo med sejo rajonskega sveta za Sv. Ano-Sv. Sergij. Kot je znano, je v teku razprava o načrtih za ljudske gradnje (PEEP) tako na Opčinah kot na Kolonkovcu. Gre za izredno zaskrbljujoče načrte, ki spet ogrožajo slovensko zemljo in slovenska naselja. O gradnjah, ki naj bi zadevala območje rajonskega sveta Sv. Ana-Sv. Sergij, je moral rajonski svet odločiti 6. decembra.

Zgodilo pa se je, kot na prvem delu seje dan prej, da ni bilo tolmača za posege slovenskih svetovalcev. (Ob tem bi pripomnili, da tudi pri zapisnikih sej nekaj škripa, saj manjkata zapisnika zadnjih dveh sej). Ko je bila na vrsti točka o ljudskih gradnjah, je svetovalec Slovenske skupnosti Aleksander Cergol zahteval preložitev neke točke na sejo, pri kateri bi naj bil navzoč tolmač. O tako pomembni točki, ki živo zadeva slovensko krajevno prebivalstvo, je namreč hotel intervenirati in sicer v slovensčini, kot to predvideva pravilnik. Ostali svetovalci pa so to zahtevo z glasovanjem zavrnili. Od 11 prisotnih je bil za odložitev le Cergol, 2 od štirih prisotnih komunistov sta se vzdržala, vsi ostali so glasovali proti.

Gre za zelo hud dogodek, ki kaže na neobčutljivost občinske uprave, ki ne skrbi za tolmače, še bolj pa kaže na grobo nedoslednost strank, ki se na drugih mestih glasno zavzemajo za spoštovanje pravil in pravičnih zahtev.

Prisotni so tako nadaljevali z delom in po poročilu predsednika urbanistične komisije Perinija (KPI), ki v poročilu ni predočil vseh pomislekov splošnega značaja, ki so pri-

šli na dan v komisiji, so z nekaterimi popravki odobrili načrt PEEP.

Predstavniki Slovenske skupnosti je proti temu protestiral in poudaril, da seja zaradi kršitve pravilnika ne more biti veljavna. V znak protesta je zapustil sejno dvorano.

—o—

KAJ NAGLAŠA ČLAN RAJONSKEGA SVETA CERGOL

V posegu, ki bi ga bil moral imeti v komisiji rajonskega sveta za Sv. Ano-Sv. Sergij predstavnik Slovenske skupnosti Aleksander Cergol, pa je odpadel, ker niso pustili, da bi bil navzoč tolmač (o čemer poročamo na drugem mestu), je hotel Cergol naglasiti dejstvo, da so slovenski ljudje na omenjenem območju že veliko, preveč, žrtvovali za urbanizacijo. Tamkajšnje prebivalstvo izgublja zaupanje v oblasti. Zakaj občina razlašča samo obdelovalno zemljo vrtnarjev v okolici, ne pa zasebnih parkov bogatašev v mestu, in zakaj sili ljudi iz mesta, zakaj ne prenavlja rajši v mestu starih hiš, po načelih moderne urbanizacije, ki noče mrtvih mest, rezerviranih samo za visoko družbo in sedeže podjetij ter poslovne prostore? Že zdaj pa je zaradi uničevanja rodovitne zemlje, zlasti zemlje vrtnarjev, treba uvažati zelenjavo z onstran meje in iz Furlanije. In vsi vemo, kako rastejo cene zelenjave. »Sploh pa si ne moremo misliti — pravi Cergol v svojem referatu — da bi bilo možno obdelovalno področje prenesti kam drugam, kajti ta predel (pri Sv. Ani) je mogoče najboljši za pridelovanje zelenjave«.

Upajmo, da bodo ti argumenti vendarle zmagali.

Potrjeno sodelovanje med Gorico in Ljubljano

V sredo, 6. decembra je bila na obisku v Gorici delegacija ljubljanskega mesta, ki jo je vodil predsednik mestne skupščine Ljubljane Marjan Rožič, in ki so jo sestavljali predsednik izvršnega sveta ljubljanske skupščine in še trije člani. Na goriškem županstvu so jih v jutranjih urah sprejeli župan De Simone in vsi občinski odborniki. Na programu so bili najprej razgovori v Beli dvorani, v popoldanskih urah pa ogled mesta in nekaterih važnejših objektov.

Goriški župan je v svojem pozdravnem govoru poudaril pomen tega obiska in povedal, da je Gorica že več kot pred dvajsetimi leti navezala stike v prvi vrsti z Novo Gorico, potem pa še z ljubljanskim mestom. »Mi smo se jeli, a drugi so želi — je med drugim dejal De Simone — a danes, bolj kot kdaj koli prej, smo prepričani, da je bila naša izbira pravilna, in na tem bomo vztrajali, saj nam to tudi zgodovinski dogodki potrjujejo.« Predsednik Marjan Rožič se je najprej zahvalil za tople besede, nato pa podčrtal pravilno izbiro in izrazil potrebo, da se medsebojni stiki poglobijo in okrepijo; pri tem je omenil tudi pomen slovenske narodne skupnosti, ki živi v Italiji in ki igra važno vlogo posredovalca.

Po teh uvodnih besedah sta delegaciji obravnavali vrsto vprašanj, ki direktno zanimajo obe mesti. V prvi vrsti je bil govor o avtocestni povezavi iz Štandreža, oz. Vrtojbe do Razdrtega; ta cesta bi gotovo veliko pripomogla k razvoju obeh dežel, v vseh ozirih. Delegaciji sta razpravljali tudi o možnosti priključitve plinovoda in o urbanističnem razvoju Gorice in Ljubljane. To zadnje vprašanje bodo osvetlili in poglobili strokovnjaki obeh mest, ki se bodo sestali v marcu prihodnjega leta. Nadalje sta se delegaciji zaustavili na obravnavi kulturnih vprašanj, saj je sodelovanje na tem področju že dolgoletno in ustaljeno. Dogovorili so se, da si bodo izmenjali informacije o važnejših kulturnih prireditvah, o nastopih slovenskih umetniških ustvarjalcev v deželnem Avditoriju, o sestankih časnikarjev obeh provinc in o možnosti, da bi organizirali ob odprtju Kavčičeve razstave srečanje med slovenskimi in italijanskimi kulturniki. Govor je bil tudi o večjih športnih prireditvah in o tem, da bi si dijaki ogledali važna umetniška središča v Sloveniji oz. v naši deželi. Delegaciji sta soglašali tudi v tem, da je nujno okrepiti stike in si izmenjati informacije in izkušnje; potrebno bo poskrbeti tudi za večje sodelovanje na gospodarskem in zdravstvenem področju.

Po uradnem delu srečanja, ki je bilo zelo prijateljsko, iskreno in tudi stvarno, so si ljubljanski gostje ogledali novo slovensko osnovno šolo in gradbišče otroškega vrta v ul. Campi, skoraj dokončano telovadnico v Štandrežu in otroški vrtec pri Sv. Ani; zatem je goriški župan povabil goste na ogled del pri obmejni postaji v Vrtojbi. Proti večeru so obiskali še dvorano UGG, drevesnico in dom za ostarele »A. Culot« v Ločniku. Ob zaključku se je predsednik Rožič zahvalil goriškemu županu

in ga povabil na obisk v Ljubljano. V goriških političnih krogih se daje podobnim dogodkom veliko poudarka — sedaj je važno, da se napovedane vzpodbude konkretno izvedejo.

—O—

NOVA DOKTORICA

Pred kratkim je na tržaški leposlovni fakulteti diplomirala Franka Ferletič iz Doberdoba. Nova doktorica je poznana v Doberdolu po svojem vztrajnem delu na področju prosvetnega udejstvovanja, poleg tega pa je tudi veliko pomagala pri organizaciji skavtskega življenja na Goriškem. Vedno so je udejstvovala tudi v okviru akademskega društva v Gorici; že vrsto let poučuje na slovenski srednji šoli »Ivan Trinko«. Čestitke ji izražajo goriška skavtska organizacija, člani Mladinskega re-kreativno-kulturnega kluba, prijatelji Slovenske skupnosti in tudi uredništvo našega lista. Želimo ji uspehov in vztrajnosti pri njenem bodočem delu.

»Teden mladine« za zakonsko zaščito slovenske manjšine

V Gorici in vseh okoliških vaseh se je v času od 6. do 12. decembra zvrstilo skoraj trideset različnih kulturnih, športnih in političnih prireditev, ki so jih prireditelji združili pod nazivom »Teden mladine za globalno zakonsko zaščito Slovencev v Italiji«. S to širšo in precej zahtevno manifestacijo je hotela slovenska mladina na Goriškem dati svoj prispevek k boju, ki ga celotna slovenska manjšina v Italiji bojuje za doseg tiste pravne zaščite, ki je edino jamstvo za resnično enakopravnost Slovencev v Italiji.

V dvojezičnem letaku, ki ga je izdal prireditveni odbor Tedna mladine, Mladinski odbor Slovenske kulturno - gospodarske zveze, so poudarjene zahteve mladine, naj se čimprej reši vprašanje zaščite Slovencev v Italiji in naj bo ta zaščita enaka za vse Slovence, ki živijo v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Letak se sklicuje na določila osimskih sporazumov ter na besede, s katerimi je predsednik republike Sandro Pertini podprl zahteve naše narodnostne skupnosti, ko je 21. novembra sprejel enotno slovensko delegacijo in dejal, da zaščita narodnostnih manjšin ni nikakršna koncesija, pač pa dolžnost države.

Za doseg celovite zakonske zaščite je enoten nastop vseh slovenskih dejavnikov gotovo neobhodno potreben, zelo koristno pa bi bilo, ko bi bila tudi italijanska javnost bolj obveščena o upravičenih zahtevah Slovencev. To je tudi cilj, ki so si ga prireditelji Tedna mladine zastavili s prireditvijo take širše manifestacije. V tem okviru je toliko bolj razviden pomen osrednje med prireditvami tedna, t.j. četrtkove okrogle mize v Palači Attems na temo »Globalna zakonska zaščita Slovencev v Italiji«. Pri okrogli mizi so

sodelovali Viljem Černo (Benečija), Boris Iskra in Stojan Spetič (KPI), Albin Sirk (SSk), Karel Šiškovič (SKGZ) in Aljoša Volčič (PSI), njeni prireditelji pa so bili Mladinski odbor SKGZ, ZKMI, ZSMI, Mladinska sekcija SSK in mladina SSo. Med ostalimi prireditvami, ki so se zvrstile po raznih krajih na Goriškem, je omeniti razna predavanja o globalni zaščiti (eno od teh tudi na slovenskih srednjih šolah), občni zbor Zveze slovenskih športnih društev v Italiji, kulturne večere, športne in rekreacijske prireditve ter predavanja, ki sta jih prirejali KPI in PSI, da bi tudi italijansko javnost seznanili z vprašanjem globalne zakonske zaščite.

—O—

Poziv goriške mladine

V okviru Tedna za globalno zakonsko zaščito Slovencev v Italiji, je goriška mladina izdala dvojezični letak sledeče vsebine:

33 let po zmagi nad fašizmom nimamo Slovencev v Italiji še nobene pravne zaščite, nobenega zakona, ki bi nam zagotavljal kot skupnosti obstoj in razvoj; tako ni mogoče izvajati določil Listine združenih narodov o človekovih pravicah, 6. člena italijanske ustave in 3. člena statuta dežele Furlanije-Juljske krajine. (Ustretni zakon je za francosko manjšino v Aosti v veljavi od leta 1948; za nemško v Poadižju pa od 1971).

Mladi vemo, da so zakoni tisto orodje, ki zagotavlja enakopravno in ustvarjalno sodelovanje družbenih sil v neki državi.

Mladi vemo, da mračnjaška fašistična nestrpnost še živi v Italiji in Evropi in še ogroža manjšinske skupnosti.

Mladi vemo, da so ljudje ob meji, ob urejenih in s pravnimi normami zajamčenih odnosih, nosilci sodelovanja in spoznavanja med narodi in državami.

Mladi vemo, da politični pluralizem, kot splošno sprejeto načelo v Italiji, vključuje tudi etnični pluralizem.

V duhu vsega tega, ZAHTEVAMO ustrežno zakonsko zaščito Slovencev v Italiji, ki bo na globalen način zagotovila slovenski narodnostni skupnosti enakopravnost, ki jo pričakuje in potrebuje za svoj razvoj.

ZAHTEVAMO uresničitev določil in duha osimskih sporazumov glede narodnostnih skup-

(Dalje na 6. strani)

Občni zbor mladinske sekcije SSK

V nedeljo, 3. decembra je bil v Podgori občni zbor mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Kot je znano, je mladina pri Slovenski skupnosti že pred leti ustanovila svojo sekcijo, ki deluje popolnoma avtonomno in šteje veliko število članov iz vseh vasi na Goriškem in iz mesta samega. Na občnem zboru so pregledali in podali obračun svojega dveletnega dela in razpravljali o bodočih smernicah, še zlasti o socialnih problemih in o vprašanih globalne zakonske zaščite.

Občnega zbora se je udeležilo lepo število

mladincev; pozdrave tržaške mladine je prinesla Alenka Legiša, sledili so še pozdravi dr. Brešana (SSO), Marjana Terpina (SSK) in Bukovca (SMReKK). Po dolgi debati in številnih pogostih so člani mladinske sekcije Slovenske skupnosti izbrali nov odbor. Naj ob zaključku izrečemo priznanje slovenski mladini, ki se aktivno udejstvuje tudi na političnem področju; želimo jim veliko uspeha in plodnega dela. Prepričani smo, da bo naša mladina odločno pripomogla k uveljavitvi našega naroda v zajedstvu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Srečanje z uredniki in avtorji letošnjih mohorjevih knjig

V ponedeljek zvečer je bilo v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti srečanje z uredniki in avtorji letošnjih knjig Goriške Mohorjeve družbe. Predstavili so se urednika dr. Jože Markuža in mons. Lojze Škerl, Zora Piščanec, ki je avtorica knjige »Pastirica Urška«, in zgodovinarica prof. Marija Češčut, kot urednica »Primorskega slovenskega biografskega leksikona«. Gospoda Markuža in Škerl sta orisala delo s koledarjem in knjigo že rajnega Rudolfa Klinca »Primorska duhovščina pod fašizmom«. Mons. Škerl je opozoril, da je delo v bistvu samo fragment, kajti mons. Klinec je imel v načrtu obširnejše delo o odporu primorske duhovščine proti fašizmu, tudi na Tržaškem in v Istri, medtem ko prikazuje zdaj knjiga samo duhovniški odpor in usode duhovnikov v času fašizma na Goriškem.

Srečanja se je udeležilo kar lepo število ljudi in tudi debata je bila izredno živahna. Vitela se je predvsem okrog biografskega leksikona, katerega težave je obširno orisala Marija Češčut, pa tudi okrog tistega, kar bi lahko imenovali mohorjeve »večernice«. Nekateri so opozorili na netočnosti glede par datumov v biografskem leksikonu ali v koledarju, zlasti prof. Soban, kar zadeva reprodukcijo pisma s podpisami nekdanjih petošolcev goriške škofijske gimnazije, ki jih je tiskarski škrat napravil za bogoslovce — v bistvu nič tragičnega, samo neprijetna pomota, a take stvari so, kot skoro vsakdo ve, kdor ima opraviti v tiskarnah in uredništvih, neke vrste »poklicna nezgoda«: čimbolj človek pazi, tem prej se zgodi v trenutku nepazljivosti. Bolj aktualne so bile pripombe na račun biografskega leksikona. Nekatere je zanimalo, na koliko let je preračunano njegovo izhajanje. Na to pa ni mogel nihče jasno odgo-

voriti, kajti to je odvisno od številnih dejavnikov, med katerimi finančni ni najmanj važen. Govorilo se je tudi o kriterijih za gesla in njih dolžino. Tudi tu je stvar bolj zapletena, kot bi se zdelo na prvi pogled. Kaže, da se bo nekoliko skrčil delež neslovenskih osebnosti, da bi pospešili izhajanje, ki pa bo trajalo še vrsto let. Vsekakor — in to je bilo v diskusiji s strani debaterjev sicer poudarjeno, a morda premalo — predstavlja »Primorski slovenski biografski leksikon« izreden dosežek, a tudi velikanski napor tako za Goriško Mohorjevo družbo kot za sodelavce, ki so resnično požrtvovalni. In ta napor ima še eno dobro posledico: da spodbuja raziskovavno zgodovinsko dejavnost, kot je poudarila Marija Češčut. Upajmo, da se bodo sadovi hitro pokazali in v obilju.

Bolj polemičen značaj je dobila debata, ko se je premestila na večernice oziroma na pripovedništvo. Pogumno jo je izzval mons. Škerl, omenjač kritike na račun kvalitete pripovednih knjig, ki jih izdaja Mohorjeva. Kritiki Franc Jeza je rekel, da bi morale vse tri Mohorjeve družbe — goriška, celovška in celjska — kar najbolj skrbeti za dobra pripovedna dela, in če jih ni, kot trdi jo, naj bi si jih preskrbela z nagradnimi razpisi. S tem bi spodbudila avtorje in nove talente k pisanju. Uredništva bi se lahko tudi s pismi obrnila na razne znane avtorje, že samo tu v zamejstvu jih je precej. Po njegovem uredništva premalo spremljajo objavljane pripovednih del v revijah in listih. Trditev, da avtorji ne marajo pisati za Mohorjeve družbe zaradi posebnega glasu, ki se drži njihovih večernic, ne drži, kajti če se ne zdi za malo pisati za Mohorjevo družbo kakemu Rebuli, se ni treba tega sramovati niti nikomur drugemu. Pač pa bi morale biti večernice, romani ali

povesti, bolj problematični in v skladu s časom in problemi in predvsem morajo izdajati Mohorjeve družbe dobro pripovedništvo. Če ni izvirnih del, pa prevode. Ne smejo si dati diktirati od najprijetnejšega okusa bravcev.

Iz odgovorov na to pa je bilo razvidno, da so uredništva mnenja, da so težave glede preskrbe z dobrimi rokopisi takorekoč nepremagljive. Kaže, da dobrih romanov in povesti kratkoma nihče več ne piše, vsaj ne za Mohorjeve družbe. Kot rečeno, je bila debata o tem, v katero so posegli še drugi, zelo živa in zanimiva, a se je končala nekam na hitro in brez pravih zaključkov, zato bi bilo morda prav, če bi vodstvo ponedeljkovih večerov posvetilo nekoč poseben večer vprašanju pripovedništva in zlasti še vprašanju takolimenovane katoliške literature pri Slovencih dames. Žal, da so v debato premalo posegli navzoči pisatelji sami.

LEV DETELA PREDAVAL

O KRŠČANSKIH SOCIALISTIH

Pretekli mesec je pisatelj Lev Detela predaval v Hrvaškem akademskem klubu (HAK-klub študentov Gradišćanskih Hrvatov) na Dunaju o krščanskem socializmu v Sloveniji in o zgodovinski vlogi Edvarda Kocbeka. Predaval je v nemščini.

V prihodnji, božični številki Novega lista bomo objavili intervju z Levom Detelom v zvezi z njegovo najnovejšo knjigo.

—o—

Novice z Goriškega

POZIV GORIŠKE MLADINE

Nadaljevanje s 5 strani

nosti: zakonske predloge bi vladna komisija morala predložiti že 3. oktobra 1978.

ZAHTEVAMO, da se pravna zaščita izvede v enotnem postopku, ne pa, da se slopomiši s »postopnostjo«.

ZAHTEVAMO, da so vsi Slovenci v Italiji enako obravnavani in zaščiteni, Slovenci na Tržaškem, na Goriškem, v Benečiji, Režiji in Kanalski dolini. Kot ni prvorazrednih in drugorazrednih državljanov, tako je tudi glede narodnostnih pravic — so ali niso za vse pripadnike slovenske narodnostne skupnosti!

PRVA NAGRADA V. ZAVADLAVU

Naš rojak iz štandreja, Viljem Zavادلav, je dobil prvo nagrado na 9. deželnem bienalu umetniške fotografije, ki je bil pred kratkim v Gorici in ki se ga je udeležilo veliko število fotografskih umetnikov. Žirija je prisodila najboljšo mesto Viljemu Zavادلavu, ki je že večkrat nastopal na raznih razstavah in dosegel lepe uspehe. Za to goriško tekmovalje, ki ima naslov »Castello di Gorizia«, je štandreaški rojak prispeval tri slike z naslovom »Topoli«. To je bila nagrada na prosto tematiko, za katero je bilo razstavljenih 223 del. V drugi kategoriji (tema je bila religiozna) pa je zmagal še en Gorican in sicer že priznani fotograf Giuseppe Assirelli, s serijo slik pod naslovom »Ruševine«. Slike bodo razstavljene do 20. decembra v kulturnem središču »Stella Matutina« v Gorici.

SESTANEK ŠTUDENTOV

V ponedeljek, 18. decembra, bomo imeli sestanek, da se pomenimo o preteklem in o bodočem delu. Da bo udeležba lažja za Goričane idr., bomo imeli srečanje v Nabrežini, in sicer v dvorani PD Igo Gruden. Začetek ob 20.00.

Dnevni red: 1) ocena seminarja na Bledu in v Skopju; 2) sklepi o bodočem delovanju in o odnosu z društvom Pravniki; 3) okrogla miza o globalni zaščiti; 4) delovanje slov. študentov na univerzi; 5) razno.

Sestanek je torej pomemben, zato je udeležba vseh vabljenih nujna.

Kolektiv slovenskih študentov
pravne fakultete

ZADNJA "MLADIKA"

Nova, novembrska številka Mladike nosi pečat osebnosti papeža Janeza Pavla II. Uvodnik o njem je napisal Alojz Rebula, Zora Tavčar pa je prevedla šest njegovih pesmi iz časa, ko še ni mogel slutiti, da bo kdaj postal papež.

Poleg tega prinaša revija še odlomek iz nekega govora, ki ga je imel Karol Wojtyła, ko je bil še kardinal. Presune nas njegova molitev za domovino in za vse Poljake brez izjeme, kot je naglasil. Menimo pa, da tudi Mladika nekoliko preveč poudarja takolimenovano slovanstvo Janeza Pavla II., kajti njegova narodnost je poljska, kot je sam poudaril, ne pa slovanska, ker take narodnosti ni, pa tudi ne slovanske rase, obstaja le jezikovna sorodnost. Nепrestano opozarjanje na njegovo slovanstvo s strani Slovencev spominja na tiste slovito bahanje nekdanjih Črnogorcev »Nas in Rusov je sto milijonov!« Razen tega se bi marsikdo zelo neprijetno počutil — in med tistimi bi bili tudi Slovenci — če bi bil nekoč za papeža izvoljen kak Nemeč, Flameč ali Avstrijec in bi kdo pesniško poveličeval njegovo »germanstvo«. Kar je infantilno ali nesmiselno pri njih, je prav tako infantilno in nesmiselno pri drugih.

Lepo čustveno črtico, katere snov je zajeta iz neke pariške bolnišnice, je pisala Tanja Rebula. Črtica ima naslov »Luisa«. To je strežnica, skozi katere oči in srce nam mlada avtorica prikaže

nekaj usod v bolnišnici. Lev Detela je prispeval članek o jesenskem umiranju in novembrskem dnevu mrtvih z vero v Vstajenje. Izredno lepo je tokratno nadaljevanje dnevnika rajnega Lada Piščanca »V zelenih daljavah božje bodočnosti« — v njem popisuje mladi Piščanec srečanje s svojo mlado sestrično na Višarjah — ti odlomki iz dnevnika so napisani pristržno nedolžno, a se berejo kot lepa novela o prvi ljubezni.

Ljubka šorli objavlja štiri pesmi pod skupnim naslovom »Slike s poti« — to so pesniške slike z romanja v Lurd in Montserrat, v potankostih zelo lepe in izdelane, v celoti pa bolj bežni pesniški potni zapisi.

Bruna Pertot pesniško piše o vinski trti. Mladika se spominja tudi desetletnice smrti Jakoba Šolarja in stoletnice rojstva dr. Jakoba Ukmarja. Martin Jevnikar piše o mesečniku »Pastirček« in nadaljuje razpravo »Zamejska in zdomska literatura«, Vojko Arko pa nadaljuje reportažo »Povest slovenskih planincev v Argentini«. Ivo Jevnikar piše tudi v tej številki o manjšinah. Odlično je napisan članek »Naše slovensko gledališče naj bo predvsem naše«, s katerim se gotovo mnogi strinjajo, Lev Detela pa je zastopal tudi z esejem o Cankarju. Nekaj krepkih najdemo v humoristični rubriki »Čuk na Obelisku«. Poleg tega prinaša nova številka Mladike še pisma in nekaj polemike ter pestrega drobiža.

Saša Rudolf

□ 12 □

Druga stran »Mundiala«

Pomanjkanje čuta za demokracijo, bolj nepoznavanje njenega pomena tako v teoriji kot še bolj v praksi, je opazno na vsakem koraku, ne glede na izvor sobesednika. Celo opozicija si ni na jasnem, kako, kdaj in s kakšnimi cilji rešiti Argentino iz oklepa vojaške diktature. Komunisti, ki za sabo nimajo širokih delavskih množic, pač pa le ozek krog intelektualcev in polintelektualcev, so v danih okoliščinah zadovoljni z Videlovo vladavino, saj, čeprav neuradno, sodelujejo z vlado, ki jih občasno povabi na razgovore in posvetovanja. Toda kakšna je ta partija? Kot sem zvedel iz večurnega pogovora z enim njenih vidnih predstavnikov — v centralnem komiteju, če ga sploh lahko tako imenujemo, saj gre za skupinico, ki se le občasno zbira, odgovarja za tisk — so argentinski komunisti strogi dogmatiki, za katere je Sovjetska zveza še vedno edini vzor socializma v praksi. In vendar je to človek — geometer po poklicu —, ki je vse do prvih povojnih let živel na Tržaškem in Goriškem in ki je na prvih političnih volitvah v povojni Italiji glasoval za Krščansko demokracijo. Komunistični ideologiji se je približal šele po prihodu v novo domovino, osvojil si je pojme tedanjega marksizma-leninizma in se od tedaj dalje miselno ni več razvijal.

Njegova razlaga je tipična za idealista, ki je prepričan, da mu komunizem lahko

odgovori na vsa vprašanja socialnega, gospodarskega in duhovnega življenja. Človek brez problemov, bi lahko rekli, ker problemov v svojem togem prepričanju sploh ne more videti. Tako je zanj vsak poskus socializma s človeškim obrazom greh, izdajstvo nad teorijo in prakso, evrokomunizem izrodek, ki se vključuje v kapitalizem in imperializem, Stalinove čistke izmišljotina Zahoda, zatiranje svobode in človeških pravic v Sovjetski zvezi nekaj povsem normalnega.

Iz razumljivih razlogov ga ne morem imenovati, ker bi to zanj pomenilo vrsto nevšečnosti s policijo, morda pa tudi izgotje, čeprav skoraj ni verjetno, da bi se mu to slednje pripetilo. Videlova vladavina je namreč spoznala, da je med vso opozicijo najmanj nevarna prav komunistična in zato se ne smemo čuditi, da se vojaški režim med množičnimi čistkami pred dvema letoma skoraj ni spravil nad komuniste. Najvidnejše predstavnike vsi poznajo, policija jih sicer nadzoruje, vendar z njimi ne počenja tako kot z levičarskim krilom peronističnega gibanja. Partija uradno sicer ni dovoljena in priznana, vendar tudi neuradno razpuščena. Komunisti lahko tiskajo svoja glasila in brošure, samo jih ne smejo prodajati v kioskih, nihče pa jih ne moti, če jih razpečavajo na lastno roko od vrat do vrat.

Temu primerne so izjave partije do Videlovega režima, ki ga sicer kontestirajo kot desničarskega, vendar mu priznavajo, da je v tem trenutku edini, ki lahko spravi Argentino iz težke krize. Podpirajo pa ga dosledno in zavzeto v mednarodnih sporih s Čilom o posesti treh otokov na skrajnem južnem robu argentinskega celinskega ozemlja.

Nič čudnega torej, saj so tako komunisti kot vojakji prepričani, da je edini izhod v trdi roki in da so množične čistke potrebne, še posebej ker sta se obe skrajnosti tiho dogovorili za toleriranje druga druge. V teoriji ju ločuje vse, polemike so vroče in žolčne, toda v praksi ne pride nikdar do obračunavanj. Vojaški režim tolerira komuniste, ti pa se ogibajo vsakršne pobude, ki bi lahko dala misliti na ščuvanje ljudi k uporabi proti vojakom.

Povsem drugačno merilo ima Videla do drugih opozicijskih skupin, ki jih je onemogočil s pravim »pogromom«. Pri tem ni bilo važno, če je šlo za teroriste skrajnih struj Montonerosov ali le za prave idealiste, ki so odklanjali oboroženi odpor in le zahtevali reforme v gospodarstvu in socialnem razvoju.

Vsi ti so plačali največkrat z življenjem, srečnejšim se je posrečil beg v tujino, največ pa jih je izginilo. Najtežji krvavi davek so morali plačati tisti, ki so delovali v Cordobi in Salti, kajti svojim zahtevam po demokraciji in svobodi so dodali še težnjo po avtonomiji. Verjetno je bil prav to najhujši greh, kajti Buenos Aires vztraja pri centralizaciji in o avtonomiji noče niti slišati.

(Dalje)

Teden mladine za globalno zaščito

Pretekli teden je mladina na Goriškem pridelila vrsto manifestacij, ki so imele namen predočiti slovenski in tudi italijanski javnosti, da italijanska vlada še ni izdala pravnih norm, ki bi slovenski narodni skupnosti v Italiji zagotovile nemoten in uspešen razvoj. Goriška mladina se je odločila, da posveti ta teden razpravi o vprašanjih, ki se tičejo globalne zakonske zaščite v Italiji. V ta namen so dali razobesiti po goriških zidovih dvojezične lepake, ki so opozarjali na to pobudo, po slovenskih vaseh na Goriškem so bile večje ali manjše kulturne prireditve, na katerih se je poudarilo pomen tega tedna mladine, mladinci so delili dvojezični letak, s katerim so hoteli prikazati cilj Tedna mladine (besedilo letaka objavljamo v celoti na drugem mestu).

Poleg manjših manifestacij pa je treba omeniti, da so o globalni zakonski zaščiti razpravljali tudi dijaki v četrtek zjutraj na sedežu višjih srednjih šol. Prav gotovo pa je bila najvažnejša pobuda prireditev okrogle mize v Attemsovi palači, ki je bila za to priložnost izredno polna. Prireditelji (mladinski odbor SKGZ, mladinska sekcija SSK, ZKMI, ZSMI in SSO) so povabili na zborovanje štiri slovenske člane posebne vladne komisije za reševanje problemov Slovencev: Albina Sirka, Karla Šiškoviča, Stojana Spetiča, Aljoša Volčiča in predstavnika beneških Slovencev Viljema Černa; predavatelji so osvetlili razne aspekte zakonske zaščite in poročali o delovanju komisije ter o možnostih za bodoče delo.

PROSTOR MLADIH

Prva številka »JAMBORA«

Izšla je prva letošnja številka skavtskega mesečnika »Jambora«. Z njo začnemo simpatično glasilo slovenske skavtske organizacije,

Na zunaj kakih posebnih novosti v obliki ali načinu urejanja ni opaziti. Uvodnik pod naslovom »Z angleškimi skavti« je napisal oziroma napisala »Črni teloh«, kajti imena cvetic nosijo seveda skavtinje, razen tega je mogoče spoznati, da je napisalo članek deklet, tudi po tem, ker uporablja ženske oblike spreganja, npr. »sem mislila«. Glede na to, da je zavlada tudi v slovenščini v zadnjih desetletjih navada, da se označuje ženske z moškimi samostalniki, npr. sem »zdravstveni delavec« namesto »zdravstvena delavka«, je, hvala Bogu, vsaj po teh glagolskih oblikah spoznati, če ima človek opraviti z žensko ali moškim. V nekaterih drugih jezikih je to že nemogoče, kot se pritožujejo npr. bralci v pismih uredništvih londonskega »Timesa«. Naš črni teloh si je poiskal oziroma poiskala med svojim počitniškim bivanjem v Angliji tudi skavtsko družbo in piše: »Seveda vas zanima, kakšne sestanke imajo tam na Angleškem. No, veste kaj, po pravici povedano, počutila sem se kot na enem izmed naših sestankov. Volčiči so bili ravno tako živi, kot so tukaj. Ubogali so ravno toliko, kot ubogajo volčiči tukaj. Pridnosti pri delu tudi njim ne manjka. Naj vam povem le en primer. Voditelj je rekel skupini štirih fantov, naj pospravi vrvi. Medtem ko je učil mlajše in še neizkušene člane vozle, se je ta skupina strašansko zabavala. Naj vam samo povem, da so bile vrvi na koncu še bolj zamotane kot prej. No, tako so imeli vsaj zagotovljeno delo na prihodnjem se-

stanku. S skupino sem preživela približno poldruugo uro in na koncu sem kupila tudi zanimivo knjižico, o kateri vam bom kaj povedala kdaj drugič«.

V podobnem prikupnem in vedrem slogu so napisani tudi drugi sestavki v »Jamboru«, kot npr. »Tabor A v šobcu« izpod peresa Delavnega Gamsa, »Poročilo o taboru B« Arnike, »Skavtski večer v Nabrežini«, ki ga je podpisal neki Zaflavčič, »Jaz berem, ti bereš, on ...«, ki nosi podpis Visokega Jastreba, »Srečanje na Opčinah« Zapisnikarice itd. Več člankov je poučne ali skavtsko-vzgojne narave, to pa pomeni seveda tudi vzgojo k ljubezni do narave, kot npr. članek o divjem kostanju, »Duhovnost na taboru«, »Paralele« o glasbi in slovstvu (Dobrosrčni Jastreb) in drugi. Vse to dopolnjujejo razna skavtska obvestila in novice, zabavne rubrike, športna poročila in drugo. Skratka, mesečnik, ki mladini nekaj nudi, poleg vzgoje k ljubezni do narave tudi precej znanja in duhovne, pa tudi narodne vzgoje ter jo uči ljubezni do slovenske besede, kot npr. v člankih »Pomembne obletnice«, »Bazovica 1978« in »Papež Janez Pavel II.«. Čim več mladih naj bi dobilo v roke »Jambora« in za to naj bi skrbeli tudi njihovi starši in vzgojitelji.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB

v Trstu

vabi člane na redni

OBČNI ZBOR

v soboto, 16. decembra, ob 19. uri na sedežu društva v ulici Donizetti 5.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 30 OOOOO

»O njem si najbrž dosti slišal?« je vprašala ona.

»Dosti,« je odgovoril Edevart.

»Da, pa so ga pomilostili,« je rekla razvneto. »Tako dobro se je vedel, da so mu odpustili celo leto. Ali ni to dosti?«

»Je,« je zamomljal Edevart odsotno.

»Da le ne bi zdaj dobil piti!« je rekla nemirno.

Edevart: »Ali ne stoji z nekim dekletom in govori z njo? Pri tisti z rdečimi lasmi. Ta mu ne bo nič dala.«

»Da,« je rekla Loviza Magreta, »poznam jo, ni ravno najboljša, s katero je lahko skupaj.«

»Kar pusti ju, oba!« Edevart je iskal po žepu in začel: »Nekaj malega imam —«

»Ne, nič mi ne smeš dati,« se je branila, »ne upam si. Počakaj malo, pogledati moram za njim, takoj se vrnem.«

Edevart je gledal za njo z otožnimi pogledi, ko je šla po štacuni in skozi vrata. Ni kričal, ni preklinjal, toda kje je bilo zdaj čudo! Ta trda usoda je prišla nepričakovano, bilo je kruto, blazno doživetje, izpremenilo ga je iz človeka v ničlo. Potegnil je predal, se sesedel na rob in obsedel.

Ko se je vrnila, je rekla z olajšanim srcem: »Ne, bil je samo z nekaterimi tovariši. — Pokaži mi kak bisern trak — ali vsaj svilenega. Svoji mali sem ga obljubila.«

Edevart je vstal in privlekel kos za kosom, misli so mu bila Bog ve kje, komaj je vedel, kaj dela, in tudi govoril ni dosti z njo, razen kadar je imenoval cene. Ko je hotela plačati, je morala ven po moža. Vrnila se je z njim, kakor da se ni nič zgodilo, čeprav je očitno dobil že precej piti!

Od konca je bil Haakon šaljiv in dobrodušen proti svoji ženi in je rekel: »Da, ti si zdaj opravila, jaz pa imam še svojo kupčijo. Pokaži mi pipe.«

Edevart je prinesel pip, mnogo pip na izbor.

Haakon je rekel: »Brez zamere, tovariš, saj nisi storil nič hudega, ali kako?«

»Poišči si zdaj pipo,« je rekla Loviza Magreta.

»Saj to je sama šara,« je odgovoril Haakon. »Izberi mi jo ti!«

»Tole!« je rekla ona in pokazala eno.

»No, če ti praviš!« In Edevartu: »No, če boš pošteno popustil, pa jo vzamem. Zdaj pa še funt tobaka, viržinskega, pa se me odkrižaj. To boš vesel, kaj?«

Edevart je molčal.

»Ali mi vsaj lahko poveš, koliko sem ti za vse skupaj dolžan?«

Edevart je imenoval število.

»No, to si vedel! Sicer pa ne kaže, kakor bi dosti vedel, nobene ne zineš. Ali ni tudi doma nobene povedal, Loviza Magreta?«

»Bodi no dober,« je prosila tiho.

»Dober? Zakaj stoji tukaj in mi ne odgovori? Saj je bil vendar pri meni za delavca —«

»Plačaj vendar,« je živo prosila, »da se odpraviva domov!«

Plačeval je počasi, bil je dolg račun, vse skupaj mnogo majhnih postavk, Ede-

vart je imel vse v glavi, toda moral je napol vinjenemu možu večkrat preračunati. In sredi računa je rekel Haakon: »Ampak hudega le nisi nič storil, kaj?«

Edevart se je okrenil od njega in je začel streči drugega kupca ...

Ko so zvečer štacuno zaprli in je Edevart prišel mimo hištrne, je slišal notri harmoniko in ples in videl Lovizo Magreto kako je stala med vrati. Doppenca torej še zdaj nista krenila domov. Edevart je hotel kar mimo — bil je tako prijazen, tako oskuben, z Lovizo Magreto ni imel več kaj govoriti.

Stopila je za njim in rekla: »Do jutri ostaneva tu, obljubil je, da bo ves večer igral. Da, da, to nič ne de, naša soseda je pri otrocih. Kaj si že prej rekel: da imaš nekaj zame? Da, pa si ne upam. Silo prijazen si, ali ne upam si. Kaj si mi pa hotel dati? Nemara mi nočeš reči, ampak mislila sem, da je tvoja slika —«

»In je nočeš?«

»Že, pa saj veš —«

»Ni moja slika,« je rekel Edevart, »nimam svoje slike.«

»Tako. O, ti moj ljubi Bog, kako si bil dober z menoj!«

»Saj sem te imel tako rad,« je slišal samega sebe.

Težko je zmajala z glavo in ni odgovorila.

On: »Ali si kar čisto pozabila, kaj sva imela med sabo, in kako si se mi vdala in vse skupaj, ali si to pozabila?«

»Skoraj si ne upam več tukaj stati,« je zašepetala Loviza Magreta in se plaho ozrla.

»In se ne spominjaš več, kaj si rekla tisto jutro?«

»Kaj je bilo to?«

»Rekla si, da bi me rada še dalje pri sebi obdržala.«

Vzdihnila je: »Da, ampak potlej je prišel domov, saj veš, in tako ni bilo več mogoče. Ne, zdaj moram iti.«

»Da, da,« je rekel Edevart užaljen, »kar pojdi k svojemu možu!«

Ona se je zavzela: »Ni tako prismojen, kakor si misliš, Edevart. Moral bi mu bil odgovarjati in z njim govoriti. Nisi bil z njim, kakor bi bilo treba.«

Edevart nenadoma mrtvaško bled in razjarjen: »Vraga me briga, ali sem bil z dedcem tak, kakor bi bilo treba, ali ne! Naj le pride!«

»Ne, ne, ne, Edevart, varuj se ga, slišiš! Tako se bojim!«

»Ha, ha, že vem, da ima zmeraj nož pri roki —«

»Ah, ampak takrat je bil pijan,« ga je opravičevala, »in pomisliti moraš, da je bilo zavoljo mene, če si morda to slišal. Ni ga hotel ubiti in to je rekel tudi oni, ki je potle umrl, rekel je, da je Haakona tako razdražil, to je pričal pred Bogom.«

Edevart še vedno zlovoljen: »Prav nič se mi noče tukaj stati in še dalje o njem besedovati. Njega mi je toliko mar, kakor mojega čevlja tule. In to mu lahko sporočiš.«

»Edevart, tudi to pot moraš biti dober proti meni!« je prosila Loviza Magreta in mu položila roko na lakat. »Saj si kmalu najdeš drugo dekle, da ti ne bo nič več zame ... Tam je!« je zašepetala v grozi in naglo stekla k vratom družinske hiše.

Haakon ji je šel naproti in vprašal, s kom je stala in govorila, Edevart ni slišal njenega odgovora, videl pa je v luči svetilke na hodniku, kako se ji je Haakon iztrgal in prihajal proti njemu.

Bilo je prav kratko rvanje, brez mnogo besedi, planila sta drug na drugega kakor iz umna in Edevartova nebrzdana togota je odločila boj: niti sunka ni bilo treba, samo tista zvijača z ного — da ga je spodnesel — in udarec pod uho z mlado, težko pestjo — to je bilo popolnoma dovolj, Haakon je ležal zvit v snegu.

Loviza Magreta je vzdignila hrup v hištrni, plesalci so pritekli ven in obkrožili oba, bilo je prepozno, prikrajšani so bili za zabavo. Edevarta niso gledali posebno prijazno: ta tuji Nordlandec se je tukaj prehitro povzpelo, od dninarja do trgovskega pomočnika, in zdaj je potolkel godca in s tem zmotil plesno veselje, mrmrali so preteče besede in potegnili s Haakonom, on je bil vendarle njihov znanec in nikak prihajaj, pritiskali so k Edevartu. To ni bilo nič, Edevart je stal in se ni premaknil niti za las, toda mlad mož gori s planjave je prišel nekoliko preblizu in je moral spraviti spomin. Saj so vsi skupaj že pili, Haakon Doppnen je pil, in to mu je ohromilo ude, sicer bi se bil že bolje po robu postavil, smejal se je osramočen in poparjen, ko je vstal. Loviza Magreta mu je opahala sneg.

»S tem še ni opravljeno! se je obrnil proti Edevartu, te dve minuti v snegu sta ga iztreznili in očvrstili in zdaj je oživel. Loviza Magreta je kričala in nekaj tovarišev ga je mirilo, bil je vrvež in hrup, Edevart je stal in molčal.

(Dalje)

NOVICE

Umrla je Golda Meir, odlična izraelska državica. Spadala je med najboljše državnike, kar jih je imela doslej ta mlada država. Rojena je bila v carski Rusiji (v Kljevu), odkoder pa se je s starši že v rani mladosti izselila zaradi neprestane nevarnosti »pogromov« in stalnega preganjanja Judov. Mladostna leta je preživela v Ameriki. Spadala je k pionirski generaciji Izraela.

Ameriški predsednik Carter si še vedno dela iluzije o skorajšnji sklenitvi mirovne pogodbe med Izraelom in Egiptom, da bi prešel v zgodovino kot uspešen posrednik pri tem. A kaže, da si bo moral najti kak drug teren, da se proslavi. Izraelci in Egipčani so oboji preveč zakrknjeni, da bi mu napravili to veselje.

—o—

SLOVENSKI KLUB v Trstu priredi

v torek, 19. decembra ob 20.30 v svojih prostorih v Ul. sv. Frančiška 20/II

80 MINUT UMETNIŠKEGA AMBIENTA
OB 80-LETNICI AVGUSTA ČERNIGOJA

Vsi udeleženci večera bodo tudi ustvarjalci projekta, dogajanja, počutja.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77.21.51